

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2000-2001

26 JUNI 2001

Wetsontwerp houdende wijziging van artikel 12bis van de wet van 17 april 1878 houdende de Voorafgaande Titel van het Wetboek van strafvordering

VERSLAG

**NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT
DOOR MEVROUW KAÇAR**

De commissie voor de Justitie heeft dit wetsontwerp besproken tijdens haar vergadering van 26 juni 2001 in aanwezigheid van de minister van Justitie.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Een aanzienlijk aantal verdragen van de Verenigde Naties inzake internationaal strafrecht zijn door België reeds geratificeerd. Al deze verdragen bevatten dwingende regels inzake bevoegdheidsuitbreiding van de gerechten van de verdragsluitende staten teneinde het

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen:

1. Vaste leden: de heer Dubié, voorzitter; mevrouw de T' Serclaes, de heer Istasse, de dames Leduc, Nyssens, de heer Ramoudt, de dames Staveaux-Van Steenberge, Taelman, de heer Vandenberghe en mevrouw Kaçar, rapporteur.

2. Plaatsvervanger: mevrouw Pehlivan.

Zie:

Stukken van de Senaat:

2-765 - 2000/2001:

Nr. 1: Ontwerp overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2000-2001

26 JUIN 2001

Projet de loi portant modification de l'article 12bis de la loi du 17 avril 1878 contenant le Titre préliminaire du Code de procédure pénale

RAPPORT

**FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR MME KAÇAR**

La commission de la Justice a examiné le présent projet de loi au cours de sa réunion du 26 juin 2001, en présence du ministre de la Justice.

I. EXPOSÉ INTRODUCTIF DU MINISTRE DE LA JUSTICE

La Belgique a ratifié et s'apprête à ratifier un nombre important de conventions des Nations unies en matière de droit international pénal. Ces conventions contiennent toutes des règles obligatoires d'extension de compétence des juridictions des États Parties dans

Ont participé aux délibérations de la commission:

1. Membres effectifs: M. Dubié, président; Mme de T' Serclaes, M. Istasse, Mmes Leduc, Nyssens, M. Ramoudt, Mmes Staveaux-Van Steenberge, Taelman, M. Vandenberghe et Mme Kaçar, rapporteuse.

2. Membre suppléant: Mme Pehlivan.

Voir:

Documents du Sénat:

2-765 - 2000/2001:

N° 1: Projet transmis par la Chambre des représentants.

aantal gevallen uit te breiden waarin de rechtbanken van de verdragsluitende Staten vervolging kunnen instellen wegens gedragingen die op grond van de verdragen strafbaar worden gesteld. Artikel 12*bis* van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafverdring was reeds in het Belgische recht ingevoegd om aan dergelijke verplichtingen ten aanzien van het Verdrag van Wenen inzake externe beveiliging van kernmateriaal tegemoet te komen. De voorgestelde wijziging is erop gericht dit artikel in een bepaling van algemene toepassing om te zetten teneinde te voorkomen dat de inhoud ervan moet worden aangepast wanneer België toetreedt tot een verdrag inzake internationaal strafrecht waarin verplichtingen betreffende de rechtsmacht zijn opgenomen.

De minister stipt aan dat België is toegetreden tot verdragen van de Verenigde Naties inzake internationaal strafrecht, bijvoorbeeld het International Verdrag tegen het nemen van gijzelaars.

II. BESPREKING

Een lid vraagt zich af waar zich de urgentie bevindt van voorliggend ontwerp.

De minister antwoordt dat het hier niet om een hoogdringendheid *sensu stricto* gaat. Er spelen geen termijnen, maar een spoedige goedkeuring is nodig opdat België aan zijn internationale verplichtingen zou kunnen voldoen. Het huidige artikel 12*bis* betreft verplichtingen in het specifieke kader van de ratificatie van het Verdrag van Wenen inzake beveiliging van kernmateriaal. Een aanzienlijk aantal verdragen van de Verenigde Naties inzake internationaal strafrecht zijn door België reeds geratificeerd of staan op het punt te worden geratificeerd. Artikel 12*bis* moet derhalve worden aangepast.

Een lid kan instemmen met het feit dat er een soort politieke urgentie bestaat. Tevens is dit een opportuniteit om als stuwende kracht te worden beschouwd op Europees vlak.

Spreekster vraagt of er een lijst bestaat van internationale verdragen die op de wachtlijst staan om door België te worden geratificeerd.

De minister antwoordt bevestigend (zie ook memorie van de toelichting bij het ontwerp — bespreking van de bepalingen van het ontwerp van wet, punt 11 — stuk Kamer, nr. 50-1178/001). De lijst van de internationale verdragen waarop voortliggende bepaling betrekking heeft zal worden meegedeeld.

Een lid sluit zich aan bij de inhoud van het wetsontwerp, des te meer daar de parlementsleden de mogelijkheid hebben zich uit te spreken over de verdragen, bij de ratificatie ervan.

Een ander lid stip aan dat de verdragen worden behandeld in de Senaat in de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden. Meestal gebeurt dit zon-

le but de multiplier les cas dans lesquels est rendue possible la poursuite des comportements incriminés par ces conventions par les tribunaux des États Parties. L'article 12*bis* du titre préliminaire du Code de procédure pénale avait déjà été introduit en droit belge pour répondre à de telles obligations à l'égard de la Convention de Vienne sur la protection physique des matières nucléaires. La modification proposée vise à transformer cet article en disposition d'application générale, de façon à éviter de devoir adapter la rédaction de cet article chaque fois que la Belgique devient partie à une convention de droit international pénal contenant des obligations à caractère juridictionnel.

Le ministre souligne que la Belgique a adhéré aux conventions des Nations unies relatives au droit pénal international, par exemple la Convention internationale contre la prise d'otages.

II. DISCUSSION

Un membre se demande en quoi le projet de loi à l'examen est urgent.

Le ministre répond qu'il ne s'agit pas d'une urgence *sensu stricto*. Il n'y a pas de délai à respecter, mais une adoption rapide est nécessaire pour que la Belgique puisse remplir ses obligations internationales. L'article 12*bis* en vigueur concerne les obligations dans le cadre spécifique de la ratification de la Convention de Vienne sur la protection physique des matières nucléaires. La Belgique a déjà ratifié ou est sur le point de ratifier un grand nombre de conventions des Nations unies relatives au droit pénal international. Par conséquent, l'article 12*bis* doit être adapté.

Une membre peut admettre qu'il y a en quelque sorte urgence politique. C'est aussi une occasion d'être considéré comme une force motrice au niveau européen.

L'intervenante demande s'il existe une liste des conventions internationales en attente de ratification par la Belgique.

Le ministre répond par l'affirmative (voir également l'exposé des motifs du projet de loi — examen des dispositions du projet de loi, point 11 — doc. Chambre, n° 50-1178/001). La liste des conventions internationales auxquelles la disposition à l'examen se rapporte, sera communiquée.

Un membre approuve le contenu du projet de loi et ce, d'autant plus que les parlementaires ont la possibilité de s'exprimer au sujet des conventions lors de leur ratification.

Une autre intervenant souligne qu'au Sénat, les conventions sont examinées au sein de la commission des Affaires étrangères. Généralement, cela se fait

der grondig politiek debat, althans wat de verdragen inzake justitie betreft. Spreekster betreurt dit. De commissie voor de Justitie zou moeten worden betrokken bij verdragen die justitie betreffen.

Een lid wijst erop dat niet alle verdragen zonder debat worden goedgekeurd.

Vorige spreekster stelt een vraag betreffende artikel 2 van het voorliggend ontwerp. De Belgische gerechten zijn bevoegd kennis te nemen van misdrijven gepleegd buiten het grondgebied van het Koninkrijk en bedoeld in een internationaal verdrag. Wat bedoeld men hier juist en welk is het verband met de notie van extraterritorialiteit?

Wat betreft de noodzaak te bepalen dat de Belgische gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van misdrijven gepleegd buiten het grondgebied, stelt de minister dat de rechtbanken uiteraard, op grond van het wetboek, reeds zijn bevoegd voor de misdrijven gepleegd binnen het grondgebied. Aldus dient dit niet meer te worden voorzien.

De bedoeling van de bevoegdheidsuitbreiding om aldus ook de personen te straffen die misdrijven hebben gepleegd buiten het grondgebied is de straffeloosheid zoveel mogelijk te vermijden. Aldus zal een buitenlander die in een ander land een misdrijf heeft gepleegd, en in België probeert asiel te verkrijgen, worden gestraft. Hetzij wordt hij uitgeleverd, hetzij kan hij in België worden berecht. Maar hij zal niet ongestraft blijven.

Een lid bevestigt dat de commissie voor de Justitie inderdaad weinig wordt betrokken bij de bekrachtiging van internationale verdragen die een weerslag hebben op de werking van de gerechtelijke instellingen en van de rechtspositie van de burgers.

Bij het opstellen van beginselverdragen wordt men niet steeds geconfronteerd met de concrete moeilijkheden die zich stellen op het terrein bij de uitvoering van de edelmoedige gedachte die in het verdrag ten grondslag ligt. De minister zou zich bijvoorbeeld moeten beraden over de procedureregelen die minstens moeten worden gevolgd wanneer men processen voert tegen een buitenlander over een misdrijf in het buitenland gepleegd, waarvan het bewijs volgens het buitenlandse recht is opgemaakt. Als men dit volledig laat afhangen van de rechtspraak werkt men gedurende jaren een zekere rechtsonzekerheid in de hand.

Een lid stipt aan dat de Raad van State in zijn advies over het wetsontwerp tot invoering van een artikel 10, 6°, in de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering (stuk Kamer, nr. 50-1179/001) heeft gewezen op de samenhang van dit ontwerp met voorliggend ontwerp. Waarom werden deze ontwerpen dan niet samengevoegd?

sans débat politique approfondi, du moins pour ce qui est des conventions relatives à la justice. L'intervenante le déplore. La commission de la Justice devrait être associée à l'examen des conventions qui concernent la justice.

Un membre signale que toutes les conventions ne sont pas approuvées sans débat.

La préopinante pose une question au sujet de l'article 2 du projet de loi. Les juridictions belges sont compétentes pour connaître des infractions prévues par une convention internationale et qui ont été commises en dehors du territoire belge. Qu'entend-on exactement par cela et quel est le rapport avec la notion d'extraterritorialité?

En ce qui concerne la nécessité de disposer que les juridictions belges sont compétentes pour connaître des infractions commises hors du territoire national, le ministre déclare qu'il va de soi que les tribunaux sont déjà compétents — sur la base du code — pour connaître des infractions commises sur le territoire belge. Il n'y a donc plus lieu de le prévoir.

Le but de l'extension de compétence à l'effet de poursuivre également les personnes ayant commis des infractions hors du territoire est d'éviter autant que possible l'impunité. Ainsi, un étranger qui a commis une infraction dans un autre pays et qui cherche à obtenir l'asile en Belgique sera puni. Ou bien il sera extradé, ou bien il pourra être jugé en Belgique. Il ne restera pas impuni.

Un membre confirme que la commission de la Justice est peu associée à la ratification des conventions internationales qui peuvent avoir une incidence sur le fonctionnement des institutions judiciaires et la situation juridique des citoyens.

Lorsque l'on élabore des conventions de principe, on n'est pas toujours confronté aux difficultés concrètes qui se posent sur le terrain lors de l'application des nobles pensées qui sont à la base de la convention en question. Par exemple, le ministre devrait réfléchir aux règles de procédure minimales qui devraient être respectées lorsqu'un procès est intenté contre un étranger, pour une infraction commise à l'étranger, et dont la preuve a été apportée en application du droit étranger. Si l'on fait dépendre cela entièrement de la jurisprudence, on favorisera pendant plusieurs années une certaine forme d'insécurité juridique.

Un membre souligne que le Conseil d'État, dans son avis sur le projet de loi insérant un article 10, 6°, au titre préliminaire du Code de procédure pénale (doc. Chambre, n° 50-1179/001) a souligné la corrélation qui existe entre ce projet de loi et le projet de loi à l'examen. Dès lors, pourquoi n'a-t-on pas fusionné les deux projets?

De minister antwoordt dat de draagwijdte van de voorgestelde bepalingen verschillend is. Met de goedkeuring van het voorliggende ontwerp komt België tegemoet aan een regel die wordt opgelegd door een verdrag waarbij het partij is, terwijl het wetsontwerp tot invoering van een artikel 10, 6°, (stuk Senaat, nr. 2-780) verder gaat dan de internationale verplichtingen.

Een lid vraagt wat juist wordt begrepen onder de term «internationaal verdrag». Kan ook het Europees communautair recht hieronder vallen?

De minister antwoordt dat de term internationaal verdrag alle verdragen inzake strafrecht dekt. Dit kunnen verdragen zijn tussen verschillende Staten, en ook regionale verdragen.

III. STEMMINGEN

De artikelen 1 en 2, en het wetsontwerp in zijn geheel zijn eenparig aangenomen door de 10 aanwezige leden.

Vertrouwen is geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

De rapporteur,
Meryem KAÇAR.

De voorzitter,
José DUBIÉ.

*
* *

**De door de commissie aangenomen tekst
is dezelfde als de tekst
van het door de Kamer van volksvertegenwoordigers
overgezonden ontwerp
(zie stuk Kamer, nr. 50-1178/3)**

Le ministre répond que les dispositions proposées ont une portée différente. En approuvant le projet de loi à l'examen, la Belgique respecte une règle qui est imposée par une convention à laquelle elle est partie, alors que le projet de loi insérant un article 10, 6°, (doc. Sénat, n° 2-780) va plus loin que les obligations internationales.

Un membre demande ce qu'on entend exactement par l'expression «convention internationale». Est-ce que cela pourrait englober le droit communautaire européen?

Le ministre répond que l'expression «convention internationale» couvre toutes les conventions relatives au droit pénal. Il peut s'agir de conventions entre divers États membres et aussi de conventions régionales.

III. VOTES

Les articles 1er et 2, ainsi que l'ensemble du projet de loi ont été adoptés à l'unanimité par les 10 membres présents.

Confiance a été faite à la rapporteuse pour la rédaction du présent rapport.

La rapporteuse,
Meryem KAÇAR.

Le président,
José DUBIÉ.

*
* *

**Le texte adopté par la commission
est identique au texte
transmis par la Chambre des représentants
(doc. Chambre n° 50-1178/3)**